XI.

KÖZÖSSÉGI KAPCSOLATOKRÓL

„GAZDASÁGPOLITIKUSOKRA VÁR A FELADAT, HOGY A MAGYARSÁG ÉLNIAKARÁSA ÉS BOLDOGULNI TÖREKVÉSE ELÉ GÖRDŰLŐ AKADÁLYOK LEKÜZDÉSÉHEZ A MEGOLDÁSI MÓDOKAT KERESSÉK ÉS MEGTALÁLJÁK.”

Gazdaságpolitikai feladatok. 1935 évi kiadványából, MTA. támogatással

Az Országos Erdészeti Egyesület története
- 1866 – 1966 –
Király Pál írása

Kaán Károlyra vonatkozó részletek:

- Az Egyesület működése az 1918-as Polgári Demokratikus Forradalom és a Tanácsköztársaság ideje alatt, a politikai események gyors iramú változásai miatt, azokkal lépést tartva tudja az erdőgazdasági érdekeket képviselni, nyolc főből álló „illetendő biztosságot” alakított. Ennek elnöke Kaán Károly volt. A bizottság tárgyalt a kormánnyal és az egyes miniszterekkel is az Egyesület nevében.
- A polgári-demokratikus kormány Kaán Károly erdőmérnököt, miniszteri tanácsost, helyettes államtitkárrá és az Erdészet Országos vezetőjévé nevezte ki.
- Kaán Károly neve közismert volt a háború előtt is az egész országban. Számos haladó kezdeményezés, s mi több: szép eredmények fűződtek nevéhez a belterjes erdőgazdaság megteremtése, a természetvédelem és erdőgazdasági politikánk kialakítása terén. Számos szakcikke jelent meg az Erdészeti Lapok-ban, és egyéb sajtóorgánumokban.
- Kaán Károly 1918. decemberében cikket írt a „Köztelek”-ben az OMGE Lapjában „Erdőt az alföldre” címmel.
- 1920-ban az Erdészeti lapokban két hatalmas cikket ír „Eddigi erdőgazdasági politikánk és jövő erdőgazdasági politikánk feladatai” címmel. Minden áron mengenteni a meglévő erdőt, jól gazdálkodni a megmaradt kevés fával, minél több új erdőt teremteni a fátlanná vált országban, ez a gondolat fűti, lelkesíti Kaán Károlyt.
- 1923-ban a törvényhozás elé viszik, és elfogadják a XVIII; XIX; XX; és XXI. törvénycikkeket, melyek életbelépése nagy visszhangot váltott ki a magánerdő birtokosok részéről.
  S mivel a törvények szellemi atyja, alkotója, kikényszerítője Kaán Károly volt, megindult ellene a szervezkedés
- 1923. decemberében új vezetőséget választottak az Egyesületben, melyen – hagyományos szerint – az egyik alelnöki tisztséget az államerdészet főnöke tölti be. A szavazáson Kaán Károly megbukott, többen Kaán Károly ellen
- 1923. decemberében új vezetőséget választottak az Egyesületben, melyen – hagyományos szerint – az egyik alelnöki tisztséget az államerdészet főnöke tölti be. A szavazáson Kaán Károly megbukott, többen Kaán Károly ellen szavaztak. Ez a helyzeti beállítás is hozzájárult ahhoz, hogy Kaán Károly a következő évben hivatali állásáról lemondott.
- Kaán Károly lelki nagysága, ereje elpusztíthatatlan volt. Megszabadulva az emberi kicsinyesség béklyóitól, szelleme még magasabbra szárnyalt. Nagyszabású munkásságáért a Magyar Tudományos Akadémia 1924-ben levelező tagjává választja. 1928-ban megjelent az MTA kiadásában „A Magyar Alföld” című nagy munkája, 1929-ben „Az Alföld problémája 1931-ben” „Természetvédelem és a természeti emlékek”, 1935-ben Gazdaságpolitikai feladatok 1939-ben, „Alföldi kérdések” című nagyszerű munkái.
- Kaán Károly rehabilitációja az 1940. január 25-i közgyűlésen megkezdődött az Egyesület tiszteletbeli tagjává választotta.
- Kaán Károly emlékezete
  Az összes magyar erdész lelkében élő kívánság és tartozásérzet kielégítésének tett eleget az Országos Erdészeti Egyesület, amikor 1958. október 2-án szobrot állítottak a Gazdaságpolitikusnak, egykori alelnökének, a magyar erdészet, de az egész magyar tudomány ragyogó egyéniségének. Egykori reményeinek és munkásságának központjában a püspökladányi kisérleti erdészet épülete előtt áll mellszobra, a messzi síkságra kitekintve, köbe faragottan örök mementóként hirdetve, hogy

„boldogulásunk sarkköve
a magyar róna”!

- Kaán Károly emlékének további megörökítését jelentette nagykanizsai szülőházának az Egyesület Nagykanizsai Helyi Csoportja által emléktáblával való megjelölése 1959. november 10-én.

A magyar természetvédelem úttörői

100 éves az Országos Erdészeti Egyesület

LÁNG ISTVÁN

BIOLÓGIAI FORRADALOM — HAZAI REALITÁSOK

KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS TERMÉSZETVÉDELEM HAZÁNKBAN

AZ ÖREG TÖLGY

Redö Albert

Wagner Károly

Kaán Károly

Fekete Lajos

KÁNÁN FORRÁS

KÁNÁN KÁROLY ERDŐMÉRNÖK AZ 1935 ÉVI ELSŐ ERDŐ ÉS TERMÉSZETVÉDELMI TÖRVÉNY MEGALKOTÓJA

150 éves a Magyar Tudományos Akadémia

Egy akadémiai székfoglaló emléke

Megemlékezés Kaán Károlyról, az Országos Természetvédelmi Tanács és az Országos Erdészeti Egyesület megalapítójáról

A Magyar Természetvédelem kezdetei.
Dr. Oroszi Sándor írása – 1986-ból.

Kaán Károlyra vonatkozó részletek:

Előszóban: „Egészséges kulturális fejlődés .... hazánkban is csak a természet munkájával összhangban, tehát csak akkor várható, ha az emberi alkotások nem a természet rovására, de a természeti alkotások mellett és azok keretében foglalnak tért.”
Idézet Kaán Károlytól.

- Az általános természetvédelem akkor lépett elő országos üggyé, amikor a magánosok ajánlási, tervei mögé felsorakozott egy-egy intézet, egyesület is. Az Országos Erdészeti Egyesület is megmozdult ebben az ügyben. Kaán Károly és Bund Károly kezdeményezésére 1907-ben az „Öserdőmaradványok megóvása végett” előterjesztéssel fordultak a földművelésügyi miniszterhez.
  Létrejött az a társadalmi bázis, amely tényleg hivatott és megfelelő szószólója lett a magyarországi természetvédelem ügyének.
- A földművelésügyi miniszter Kaán Károlyt megbízta egy természeti emlékekkel kapcsolatos munka elkészítésével. Amikor 1909-ben elkészült „A természeti emlékek fenntartása” című könyv, azt a miniszter egy leirat kíséretében küldte el a törvényhatóságokhoz. A miniszteri levél szerint a legelső feladat a védelemre érdemes tárgyak összeírása. Az irányelv 14-én kelt iratban augusztus végét jelölték meg az összeírási évek kitöltési határidejének.
- A Kaán Károly által megfogalmazott elvek miniszteriumi kezdeményezésre születtek, az eddigi magán és egyesületi elképzelések így váltak országos elvárássá. A Miniszterium természetvédelmi ügyekkel megbízott előadója Kaán Károly volt.
- Kaán Károly 1914-ben a Nagybányai m.kir. Főerdő Hivatal erdőtiszti értekezletén nyomatékosan kérte a résztvevőket „hogyha kiránduláseik alkalmával egy szépen, vagy abnormisan fejlett törzsre, egy öserdő jellegű, vagy különös tulajdonsággal bíró erdőrészletre találnának, azonnal jelentsék be a Főerdő Hivatalnak.
- A világ természetvédelmi feladatainak megtárgyalására értekezletet hívtak össze. A konferencia 1913 novemberében Bernben tanácskozott, ahol a természetvédelem közös nemzetközi alapokra való helyezése érdekében egyezményt kötöttek, szövetséget hoztak létre. Ezen az értekezleten Magyarországot Kaán Károly képviselte, akit később állandó képviselővé is kineveztek.
- 1914. május 1-én természetvédelmi kormánybiztosi kinevezést kapott Kaán Károly.
- 1914-ben megjelent Kaán Károly könyve „A természetvédelem és a természeti emlékek fenntartásának kérdéséhez” címmel.
- Kaán Károly irányításával 1923-ban négy erdészeti törvényt fogadtak el.
- Kaán Károly kényszerű nyugdíjazása 1924-ben volt.
- 1925-ben a Magyar Tudományos Akadémia megbízta Kaán Károlyt a természetvédelem történetének megírására. A könyv 1931-ben jelent meg „Természetvédelem és a természeti emlékek” címmel. A könyvnek nagy sikere volt a szakmai és nem szakmai közönség körében.
- Az 1938-ban kinevezett 45 tagú
  Országos Természetvédelmi Tanács
  elnöke Kaán Károly lett.
  Kinevezésekor a miniszter írta „teljes biztosítékat látom annak, hogy a bölcs vezetésére bízott Tanács működése hathatósan fogja elősegíteni a magyar természetvédelem terén már régóta megoldásra váró feladatok megvalósítását.”
- Kaán Károly 1940. január 28-án bekövetkezett halála után az OTT új elnöke Cholnoky Jenő lett.

Madas András: Erdészeti politika (1978)

Kaán Károlyra vonatkozó részletek:

- 1910 júniusában – Krassó-Szörény megyében – néhány óra alatt 200 mm eső esett, aminek nyomán pusztító árvíz keletkezett.
  A földművelésügyi miniszter Kaán Károlyt küldte ki annak megállapítására, hogy a hatalmas elemi csapás rombolásai visszavezethetők-e a múlt idők erdőpusztításaira és az ezt követő erdőgazdálkodásra?
  Kaán Károly rámutat arra, hogy a négyzetkilométerre eső átlagos kárösszeget egybevetve, azokban a völgyekben, ahol az összterületnek legalább 60%-a erdő, a kár km²-ként 39-1120 korona, míg azokon a völgyeken, amelyek vízkörnyékében az erdő az összterületnek legfeljebb csak 30%-át éri el a kár km²-ként 2419-6891 koronáig terjed.
  Kaán Károly arra a következtetésre jut, hogy bár a kár leginkább a völgyekben levő mezőgazdaságilag művelt területeken jelentkezett, a károsodás nem ezeknek a területeknek fátlan voltában kell keresni, hanem abban, hogy az őket környező dombok és hegyoldalak faállományát lepusztították, és ott olyan területet is mezőgazdasági művelés alá vont a lakosság, amelyek meredek fekvésükénél fogva, és laza talajuk miatt egyedül erdőgazdasági művelésre alkalmasak.
- Az első világháborút lezáró Párizs környéki békeszerződések nyomán a helyzet az új Magyarországon az erdőgazdálkodás területén is alapvetően megváltozott; az ország erdősültsége 26%-ról, 11,8%-ra csökkent. Magyarország Európa egyik legjelentősebb faexportőr állományából a térség egyik legnagyobb faimportőr állományává vált.
  Az új helyzet alapjaiban új erdészeti politika kialakítását tette szükségessé. Ezt a feladatot kellett megoldania Kaán Károlynak, az államerdészet akkori vezetőjének. Kaán az első világháború előtti államerdészeti kar egyik legtehetségesebb és leghatározottabb tagja.
  Az általa megfogalmazott erdészeti politika lényegében négy cél elérésére irányult:
  - növelni kell az erdők területét, elsősorban az Alföldön, és ezzel hozzá kell járulni a sík terület arculatának, az egész Alföld egészségügyi viszonyainak megváltoztatásához, fakiterméslési lehetőségek növeléséhez;
  - belterjesebbé kell tenni a magyar erdőgazdálkodást, különösen a minimálisra zsugorodott kincstári erdőkben;
  - ki kell terjeszteni az állam tervező, ellenőrző, szabályozó szerepét az ország valamennyi erdejére;
  - meg kell teremteni a háború utáni erdőgazdálkodás vitelához szükséges pénzügyi és hitelfeltételeket.

Kaán megalkuvást nem ismerő energiával fogott a feladat megoldásához. Törvénytervezetet készített az Alföld fásítására, az erdészeti hitelek biztosítására, ezeket az országgyűlés szentesítette is.

Felismerte az oktatás és a nevelés alapvető fontosságát. A magyar államerdészet legkiválóbb fiatal szakemberei irányították, a Selmecbányáról Sopronba települt Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola, Erdőmérnöki karára.

Kaán kezdett kényelmetlenné válni az erdőbirtokosok számára, megakadályozták újraválasztását, az Egyesület első alelnöki tisztségére. Mivel ez a poszt az erdészet mindenkori állami vezetőjét illeti meg, Kaán levonta a szükséges következtetéseket, és 1924-ben idő előtti nyugdíjazását kérte.

- Az 1938. évvel lezáruló két világháború közötti korszak tehát visszaesést jelentett az egykor európai szinten álló magyar erdőgazdálkodáshoz képest. Ezt a feladatot kellett megoldania Kaán Károlynak, az államerdészet akkori vezetőjének. Kaán az első világháború előtti államerdészeti kar egyik legtehetségesebb és leghatározottabb tagja.
  Az általa megfogalmazott erdészeti politika lényegében négy cél elérésére irányult:
  - növelni kell az erdők területét, elsősorban az Alföldön, és ezzel hozzá kell járulni a sík terület arculatának, az egész Alföld egészségügyi viszonyainak megváltoztatásához, fakiterméslési lehetőségek növeléséhez;

Készült az Országos Erdészeti Egyesület megbízásából